

Als witte mensen zwarte geschiedenis beschrijven....

Deel 02:

Tula: de mislukking

De vervalsing van de geschiedenis van de slavenopstand van 1795

Sandew Hira

2 augustus 2013

De serie

In de serie *Als witte mensen zwarte geschiedenis beschrijven ...* behandelen we de technieken die in de geschiedschrijving gebruikt worden om de geest te koloniseren. Die technieken zijn voornamelijk door witte mensen ontwikkeld en worden nog steeds gebruikt. De door hen opgeleide zwarte intellectuelen gebruiken deze technieken in hun geschiedschrijving.

In aflevering 1 zijn we ingegaan op een achttal technieken die Els Langefeld en Jeannette van Ditzhuizen gebruiken om de geschiedenis van slavernij op Curaçao te beschrijven.

In deze aflevering (2) gaan we in op de argumenten die gebruikt worden in de discussie over de mislukte film van Jeroen Leijnders over Tula.

De volgende aflevering behandelt het proefschrift van Alex van Stipriaan over slavernij in Suriname en verschijnt volgende maand.

Tula de mislukking: de vervalsing van de geschiedenis

Jeroen Leijnders heeft een film geproduceerd onder de titel **Tula the revolt**. In mijn wekelijkse column voor de Surinaamse internet nieuwssite www.starnieuws.com heb ik een bespreking gemaakt van deze film. De bespreking is opgenomen als bijlage bij dit artikel. In de bespreking concludeer ik dat de film een mislukking is omdat het een vervalsing is van de historische werkelijkheid van de opstand van 1795 op Curaçao onder leiding van Tula en van de figuur van Tula. Die

conclusie baseer ik op een vergelijking van het verhaal dat de film vertelt en het verhaal dat uit de historische bronnen naar voren komt.

Uit die vergelijking blijkt het volgende:

1. In de historische bronnen komt Tula voren als een leider met een visie voor onafhankelijkheid van Curaçao vergelijkbaar met de onafhankelijkheid van Haïti. Het doel van zijn strijd was bevrijding uit slavernij en de vestiging van een onafhankelijke zwarte staat. In de film van Leijnders is Tula een man die niet meer wilde dan een gesprek met de gouverneur over de zwaarte van het werk in de velden. De totslaafgemaakten moesten ook zondag werken en dat was hem teveel. Leijnder laat expliciet aan het eind van de film zien dat het daarom ging en de strijd van de totslaafgemaakten haar doel had bereikt. Sterker nog, in de film keert Tula zich met regelmaat tegen het idee van een opstand en een revolutie. Maar uit de historische bronnen blijkt dat dat precies is wat Tula wilde.
2. In de historische bronnen blijkt dat Tula een organisator was die de opstand maandenlang had voorbereid. In de film blijkt dat Tula helemaal geen organisator was van de opstand, maar verrast werd door de mensen die in opstand wilde komen en geen idee had wat hij met die mensen aanmoest.
3. In de historische bronnen blijkt een witte vrouw Johanna Lesire, verdacht te worden van hulp aan de rebellen. Uit alles blijkt verder dat ze angstvallig probeerde die verdachtmaking te bestrijden. Dat is begrijpelijk want in die tijd zou ze het risico

lopen zwaar gestraft te worden. In de film wordt de witte vrouw gepresenteerd als een helding die openlijk uitkwam voor haar sympathie voor de rebellen zonder dat dat enige gevolg voor haar heeft gehad.

4. In de film wordt de werkelijkheid van slavernij vervalst. Slavernij wordt gepresenteerd als een mild systeem waar mensen het wel moeilijk hadden, maar het was niet zo erg. Dat blijkt uit de volgende zaken:
- Nergens wordt duidelijk hoe wreed het systeem is geweest. Het verst komt men met enkele seconden waarin na de opstand een paar rebellen worden opgehangen en mensen hooguit geklapt werden. Toen Tula gevangen werd genomen werd hij in werkelijkheid onderworpen aan de pijnbank. In de column beschrijf ik de pijnbank. De ergste mishandeling in de film is een klap met de hand in het gezicht van Tula.
 - De straffen die de leiders van de opstand kregen worden niet in beeld gebracht, maar worden voorgelezen. Daarmee wordt de feitelijke wreedheid van het systeem onthouden aan de kijker.

Dit zijn mijn voornaamste kritiepunten. De argumenten uit de historisch bronnen zijn in de column aangehaald. Verder heb ik aangegeven dat de met veel bombarie aangekondigde rol van Danny Glover niet wordt waargemaakt, een minor point.

De kern van mijn kritiek is de vervalsing van de historische werkelijkheid van Tula en de opstand van 1795.

De inzet van de discussie

Waarom is het belangrijk om te weten of het hier wel of niet om een vervalsing van de geschiedenis gaat?

Je zou kunnen stellen dat een filmer het recht heeft om een eigen fantasieverhaal te produceren en die te plaatsen tegen een historische achtergrond. Inderdaad is dat het creatieve recht van een verhalenverteller. Stel dat je het verhaal vertelt van ene Jeroen, een totslaafgemaakte witte man, die een slavenopstand leidt in 1795 op Curaçao, dan is dat inderdaad geen probleem. Iedereen weet dat het niet om Tula gaat, maar een fantasieverhaal. Wie dat leuk vindt, mag het gaan zien. Het zal geen brede maatschappelijke discussie oproepen. Maar als je een historische figuur als Tula onderwerp maakt van je verhaal, dan ga je van het domein van verhalenverteller naar het

domein van identiteit van een volk. Tula is deel geworden van en geworteld in de identiteit van de zwarte mens op Curaçao. Het verhaal van Tula is het verhaal van slavernij en de rebellie daartegen. Het is het verhaal van moed, durf en dapperheid. Het is het verhaal van de onafhankelijkheid van zwarten van witte onderdrukkers. Het is het verhaal van een wrede misdaad tegen de menselijkheid. Als je dat verhaal wilt vertellen, dan moet je verwachten jouw verhaal beoordeeld zal worden op het criterium of het een correcte weergave is van dit verhaal van de zwarte mens of een zoveelste vervalsing daarvan is.

Wat te doen met vervalsing van de geschiedenis?

Stel nu dat de film een goede weergave is van de mens Tula en de opstand van 1795 en dus goed aansluit bij de emancipatiestrijd van zwarten. Wat dan?

Heel eenvoudig. Dan zouden we ervoor moeten pleiten dat de film opgenomen wordt in het onderwijspakket van Curaçao. Om het verhaal van Tula en de opstand van 1795 en daarmee de ontwikkeling van de identiteit van een volk te vertellen, zou je de film moeten gebruiken als educatief materiaal.

Stel nu, zoals ik betoog, dat de film een vervalsing is van de werkelijke geschiedenis rond Tula en de opstand van 1795. Wat dan? Dat is ook heel eenvoudig.

Ten eerste, je moet de vervalsing aan de kaak stellen. Je moet met feiten aantonen dat het om een vervalsing gaat en daarmee de legitimiteit van de film als een bijdrage aan identiteitsvorming ter discussie stellen. Dat betekent kritiek, polemiek, discussie en debat.

Ten tweede, je moet uitleggen wat de achtergronden van de vervalsing zijn. Het komt niet uit de lucht vallen. Er is een systeem van kolonisatie van de geest waar dit onderdeel van uitmaakt.

Ten derde, je moet een alternatief bouwen. Vroeg of laat moet er een alternatieve film worden gemaakt die gebaseerd is op de historische werkelijkheid en aansluit op de identiteit van de zwarte Curaçaoenaar.

Nog meer over geschiedvervalsing

In de column heb ik niet alle historische onjuistheden van de film besproken. Hier wil ik nog wijzen op enkele andere belangrijke zaken.

Pedro Waccau

Pedro Waccau was een belangrijke figuur in de opstand. De bronnen schrijven over hem: *"Hij belijdt door ingeeving des duijvels den ongelukkige schoolmeester Sabel agter aan zijn peerd gebonden te hebben, en op die wijze een distantie van drie en een halff uur gesleept tot op den berg van de fonteijn van waar dat gemartelde schepsel op een wreede wijze bij de beenen van den bergh is gesleept, en op bevel van Louis Mercier is doodgeschooten. Dat hij in dit gruwelijk stuk is geholpen door Philippie en Carel slaven van St.Jan, beneevens Valentijn van de heer Willem van Uytrecht, als ook Elias en Juan Domingo van Liborus Gerlacus Meijer."*

Waccou had een witte man, Sabel, aan zijn paard gebonden en meegesleept naar de bergen waar hij door Louis Mercier doodgeschoten werd.

Bij zijn gevangenneming werden hij en Bastiaan Carpata gemartelijk tot de vierde graag van de pijnbank (zie mijn column over de graden van de pijnbank): *Pedro Waccau en Bastiaan Carpatta kregen de vierde graad van pijniging toegediend maar ook die hebben "buiten pijn en banden bij zijne gegevene antwoorden gepersisteert."*

Pedro Waccau werd tot de dood veroordeeld, maar moest voelen wat Sabel had gevoeld. Zijn *"bijde beenen werde rondsom het schavot gesleept."* Hij werd net als Sabel gesleept over de grond om de pijn van de onderwijzer te ondergaan. Vervolgens werd hij *"aan een paal gebonden de handen werden afgekapt, en vervolgens met een ijzeren mooker den kop verbrijselt."*

Van Teylingen, de openbare aanklager, beklagde zich over het feit dat hoewel de leiders van de opstand toegegeven hadden dat zij de rebellie hadden geleid, zij ondanks de martelingen er niet toe gebracht konden worden om anderen aan te geven: *"zoo is hun ingeboren hardnekkigheid en misschien ook zogenaamde verbintenis met elkander zodanig dat ik tot nog toe de ware wortel van het kwaad niet zoo verre heb kunnen ontdekken om ons zelve en de verdere ingezeetenen dezes eylands in gerustheid te stellen dat er niet eenige van hun moordziek rot zijn overgebleeven, dat lichtelijk weeder in vlam zoude kunnen uitbarsten."*

Pedro Waccau was één van die leiders. Zijn naam zou met respect genoemd moeten worden als één van de voorbeelden van

heldhaftigheid. Wat Waccau Sabel heeft aangedaan is wat Nederlanders de nazi's hebben aangedaan die hen gedurende vijf jaar hebben onderdrukt, terwijl de onderdrukking van de zwarten aanzienlijk langer heeft geduurd.

Leijnders heeft van Waccau een domme idioot in plaats van een held gemaakt. Leijnders verzint daarbij een verhaal dat Tula Waccau liet arresteren en gevangen nemen, terwijl nergens in de bronnen blijkt dat dat het geval is geweest. Het is de fantasie van een witte man een graag verdeeldheid ziet in een zwarte leiding en als die niet te vinden is, dan maakt hij het gewoon.

De welwillende gouverneur

In de film is Veere een welwillende gouverneur die best de eisen van de totslaafgemaakten had willen inwilligen als Tula maar eerder in gesprek met hem was geraakt. Aan het eind van de film zegt hij dat letterlijk. Dit is een grove vorm van vervalsing. Uit alle stukken blijkt dat Veere vastbesloten was om de opstand neer te slaan en de zwarte Afrikanen weer in slavernij te brengen. Het idee van een welwillende gouverneur is een volstrekt vals idee over de inzet en het slot van de opstand. Nu lijkt de hele opstand een kwestie van miscommunicatie te zijn geweest. Dit is één van de ergste vormen van geschiedvervalsing.

De gevangenneming van Tula

In de film wordt de indruk gewekt dat Tula gevangengenomen werd door een zwarte persoon. De historische bronnen zijn daar duidelijk over. Op 28 augustus loofde de gouverneur een beloning uit voor een ieder die *"Toela, Bastiaan Carpata, ofte eenige andere van hun opperhoofden zal komen te apprehendeeren, aan te wijzen, en te zorgen dat dezelve levendig in handen der Justitie geraaken."*

De beloning voor een slaaf die meewerkt aan de arrestatie van deze leiders was *"ontslag van alle slaafsche dienste voor het toekomstige,"* dus bevrijding uit slavernij.

Bijna drie weken lang was de zwarte bevolking erin geslaagd om Tula en zijn kameraden te beschermen op het kleine eiland van 444 km², tot frustratie van de autoriteiten. Uiteindelijk gaf een zwarte verrader aan waar Tula zich bevond en nam luitenant Heshusius hem gevangen. Het verhaal van de bescherming van Tula is volledig weg in de film van Leijnders en is het verraad zodanig verdraaid alsof het lijkt dat een zwarte man in zijn eentje Tula gevangen had genomen.

Waarom heeft Leijnders de geschiedenis vervalst?

De geschiedvervalsing van Leijnders is geen persoonlijke aangelegenheid. Het is niet de individuele opdracht van een man die denkt: ik ga de geschiedenis vervalsen. Het is geworteld in de manier waarop de Nederlandse koloniale geschiedenis tot nu toe is beschreven. Leijnders heeft zich een benadering eigen gemaakt die dominant is in de koloniale geschiedschrijving. Daarin wordt slavernij niet beschreven als een misdaad tegen de menselijkheid. De zwarte mens wordt gereduceerd tot banale wezens die geen begrip hebben van concepten als vrijheid en onafhankelijkheid en die steeds maar hopen op begrip van hun witte onderdrukkers. De strijdzaamheid en militantie zoals Pedro Waccou die toont, wordt gepresenteerd als een afwijking (terwijl de executies van nazi's in de Tweede Wereldoorlog als heldendaden worden gepresenteerd).

De NTR serie over slavernij gemaakt door Carla Boos met adviezen van Alex van Stipriaan, Gert Oostindie en Aunti Tom Aspha Bijnaar is een ander voorbeeld van een poging om via het medium film/tv de vervalsing van de geschiedenis van slavernij te legitimeren.

Een nieuwe tactiek in die vervalsing is hoe helden van een volk te presenteren. Tula is een held geworden dankzij jarenlange strijd van anti-koloniale activisten. Die strijd heeft ongelooflijk veel succes gehad waardoor Tula nu een nationale figuur is geworden, terwijl hij vroeger als een crimineel werd gepresenteerd. Koloniale historici springen op de bandwagon van dit succes en proberen van daaruit de status van de held te veranderen. De held is bij hen een zwakke figuur. Die techniek werd in Suriname toegepast op de figuur van Anton de Kom door Alice Boots en Rob Woortman in hun biografie van de man die nu een nationale held is geworden. Zie voor een bespreking van de manier waarop dat met Anton de Kom is gebeurd mijn verzamelde columns uit Starnieuws (www.iisr.nl/download/Columns_Anton_de_Kom.pdf).

De discussie over de film

Na de publicatie van mijn column in Starnieuws op 21 juli is hij overgenomen in het Antilliaanse Dagblad op 24 juni (zie bijlage 1). Vervolgens heeft het op Curaçao een rol gespeeld in de discussie over de film. De Knipselkrant Curaçao (<http://www.kkcuracao.com/?p=32674>) schrijft op 25 juli 2013 o.a.: "Volgens Anthony

Godett, voorzitter van de buitenparlementaire partij Frente Obrero, moeten de regering en het parlement geen precedent scheppen door te beslissen welke films wel gesponsord worden en welke bioscoopvoorstelling gratis te bezoeken is. Dat zegt Godett naar aanleiding van de actie van onafhankelijk Statenlid Glenn Sulvaran en minister van Financiën José Jardim om zo'n vijfduizend bioscoopkaarten voor 'Tula the Revolt' te sponsoren. Godett die zich gesterkt ziet in het vernietigende commentaar van de Surinaamse publicist en historicus Sandew Hira op de film over de grote slavenopstand van 1795, vindt het niet opportuun om op dit moment de film gratis beschikbaar te stellen voor een select groepje waardoor de overheid medeverantwoordelijk is voor de falsificatie en het imago van nationale held Tula. ... Godett vindt daarom dat het ministerie van Onderwijs met een beleid moet komen en moet investeren in de kennis van de lokale geschiedenis op scholen. Volgens hem ontbreekt dit beleid al verschillende decennia. Ook pleit hij voor een commissie die van tevoren films screent en een oordeel geeft om zo indoctrinatie te voorkomen en vraagt hij voor een publiekelijk debat met historici over de pro's en contra's van de film in het kader van de emancipatie en geschiedenis van het Curaçaose volk."

Een collega van Jeroen Lijnders, Dave Schram, heeft op 26 juli een reactie geschreven op mijn bespreking. De kern van zijn reactie was enerzijds een kritiek op mijn persoon en een kritiek op mijn opvattingen (zie bijlage 2). Dezelfde dag plaatste ik op mijn Facebook een antwoord op zijn kritiek (zie bijlage 3).

Op de Facebook van SlavernijOnline plaatste Schram zijn kritiek op mijn weerwoord (bijlage 4).

Nogmaals Dave Schram

Voor de volledigheid geef ik hier het antwoord. Het is deel van de educatie die polemieken veroorzaken.

Schram schrijft: "Wanneer je schrijft dat mijn reactie 'persoonlijk kwalificaties' heeft omdat ik een zakelijk discussie uit de weg wil gaan, dan wil ik daar nog wel een schepje bovenop doen: Je moet wel boter op je hoofd hebben om zo iets te schrijven wanneer je het artikel leest: " TULA DE MISLUKKING".

Dit is een kwestie van kennis van de Nederlands taal. Persoonlijk kritiek is kritiek op

de eigenschappen van een persoon (jaloers, wijsheid in pacht/arrogant). Zakelijk kritiek heeft betrekking op zaken, zoals een film. Als je een film slecht vind dat is dat geen kritiek op de eigenschap van de filmer, maar op het product die hij heeft gemaakt. De kwalificatie "Tula de mislukking" is daarom zakelijke kritiek. Dit is basiskennis van de Nederlandse taal op het niveau van de inburgeringscursus voor Antillianen. Schram en ik verschillen in onze kennis van de Nederlandse taal.

Schram haalt een zin aan uit de film waarin gezegd wordt dat de totslaafgemaakten vrijheid wilden zoals in Haïti. Het verschil tussen een verhaallijn en een zin is dat een verhaallijn een combinatie is van scènes die een boodschap hebben. Het is heel goed mogelijk om zinnen te hebben in die scènes die de verhaallijn niet aantasten maar niet wezenlijk zijn in het verhaal. De verhaallijn blijkt dan uit de manier waarop elementen uit het verhaal doorlopen in de rest van de film. De zin over de Haïtiaanse revolutie loopt niet door in het verhaal van de film, maar de zinnen over het gesprek met de gouverneur, het gebrek aan organisatievermogen van Tula en de visie (ik wil geen opstand) werkt door in de rest van het verhaal. De zinnen over de Haïtiaanse revolutie zijn uitgesproken, maar spelen geen rol in het verhaal. Je hoeft geen filmer te zijn om dit te snappen. Een gewone kijker begrijpt dit al.

Schram zegt veel gelezen te hebben over Tula van allerlei mensen die allerlei interpretaties geven, maar hij kan niet vanuit de historische bronnen praten en mijn citaten ontkrachten vanuit alternatieve bronnen. Maar dat is waar het wel om gaat, niet de interpretaties, maar de bronnen.

Vervolgens haalt hij Diana Lebac aan die de film goed vindt. Fijn. Ongetwijfeld zullen er meer mensen die dat vinden, maar dan is nog steeds geen antwoord op mijn kritiek vanuit de bronnen.

Schram houdt vast aan zijn koloniale sentimenten over Tula's visie (hij wilde een gesprek en wat geweldig dat hij dat wilde: Ooohh!). Prima. Je mag je eigen fantasieën hebben. Ik stel alleen vast dat het niet is conform de historische bronnen.

En zoals je verwacht van de school van het kolonialisme, zegt Schram: ongeacht je

argumenten en je bronnen. We hebben toch gelijk. Tula is een geweldige film. Schram: "*Ik blijf erbij: TULA is een prachtige film. Het enige jammere is dat hij door een blanke man is gemaakt, want het voelt toch als een 'wiedergutmachung'.*"

De vervalsing van de geschiedenis is vaak het werk van blanke mannen. Daar hoeven we niet zo verbaasd over te doen.

En over Danny Glover. Ach, Schram maakt de vergelijking met Marlon Brando in de Godfather. Maar daar speelde die een hoofdrol. Dat was de kern van mijn kritiek. En bekende acteurs die bijrollen vervullen. Die zijn er inderdaad zat. Dat is precies wat ik beweerde. In de promotie leek het alsof Glover een hoofdrol had.

Over de verdere propaganda van alle geweldige dingen die Schram doet en waarvoor hij mijn emailadres wil hebben: sorry, ik krijg al genoeg spam. Laten we gewoon in het publieke domein polemiseren.

De discussie moet gaan over argumenten, die ontbreken ten enenmale in zijn kritiek.

Nieuwe wegen

Er moet inderdaad een nieuwe film komen over Tula. Anti-koloniale activisten hebben de afgelopen jaren veel bereikt. De film van Leijnders is het voorbeeld van twee stappen vooruit en één stap achteruit. De strijd tegen de vervalsing van de geschiedenis door nazaten van de koloniatoren is een ongoing battle. De belangrijke verworvenheid is de status van Tula als aan nationale held. Die status is niet bereikt door het werk van witte historici, maar van zwarte activisten. De uitdaging voor de toekomst is dat te vertalen in nieuwe producten inclusief films die het ware verhaal van Tula vertelt.

Sandew Hira
2 augustus 2013

Sandew Hira: Tula de mislukking

Afgelopen weekend ben ik vol hoop en verwachting naar de bioscoop gegaan om de film **Tula the revolt** van Jeroen Leijnders te gaan zien. Met een budget van \$ 3,5 miljoen dollar en een acteur als Danny Glover in de vooraankondiging kan het niet missen. Dit is de film waar veel Curaçaoënaars en mensen die slavernij bestuderen op hebben gewacht. In Nederland was de lat niet erg hoog. Na de mislukte documentaire-reeks van de NTR over slavernij – die neer kwam op het witwassen van de Nederlandse misdaad tegen de menselijkheid – moet alles wat hierna komt beter zijn. Deze film is geen documentaire, maar drama, maar ook drama kan een goede weergave zijn van de historische werkelijkheid. Dat heeft de film **Djangu** van Tarantino bewezen. Die heeft wel de lat hoog gelegd en slavernij laten zien zoals die in werkelijkheid was.

Enkele jaren geleden ben ik gedoken in de gepubliceerde archiefbronnen over de opstand van 1795 op Curaçao onder leiding van Tula en heb een drietal artikelen gepubliceerd in een reader onder redactie van Artwell Cain. Ik ben redelijk goed op de hoogte van wat er toen gebeurd is.

De film is één grote teleurstelling. Als je niets weet van het onderwerp, dan zou je tenminste naar een spannend verhaal willen kijken en naar de grote rol van Danny Glover. Maar Glover speelt geen grote rol in de film. Hij speelt niet de rol van Tula. Daarvoor is hij te oud. Hij speelt gewoon een oude man in de zin van: "Ik ben Danny Glover en ben heel bekend. En ik speel een oude man in de film over Tula." Daar moet je het mee doen wat Glover betreft.

De spanning is ver te zoeken. Het verhaal wordt op een saaie manier verteld. Voor een kijker zonder kennis van zaken is het teleurstellend. Maar als de film nou enigszins in de buurt van de waarheid kwam, dan zou je kunnen zeggen: het is saai, maar het breng wel in beeld wat er gebeurd is. Het tegendeel is waar. De film is een complete verdraaiing van de historische feiten. Die feiten zijn vooral gebaseerd op verhoren van de mensen die gearresteerd zijn tijdens de opstand.

In die historische feiten is het verhaal als volgt. Tula is de leider geweest van een opstand. Hij heeft gedurende lange tijd een organisatie opgezet om die opstand voor te bereiden. Uit het verhoor van de rebel Christopher blijkt dat hij enkele maanden voor de opstand naar plantage Knip was gegaan *"om de slaaven te zeggen dat zekere fransman genaamt Rigeaud stont te komen om hun alle vrij te maken, en dat zij zig maar moesten klaar houden teegens de blanken te vechten."* Rigeaud was één van de leiders van de Haïtiaanse revolutie.

Uit een verhaal van een andere Afrikaan bleek dat 14 dagen voor de opstand Tula en zijn mensen op verschillende plantages zijn geweest om de opstand in detail voor te bereiden. Hun organisatie zorgde voor het verzamelen van inlichtingen over wat de slavenhouders deden, het opzetten van ontmoetingsplekken en het organiseren van een sweri, een eedaflegging.

In Haïti waren de Afrikanen in 1789 al in opstand gekomen. In 1804 zou Haïti een onafhankelijke republiek worden. Tula was geïnspireerd door de Haïtiaanse vrijheidsstrijd. Wat wilden Tula en zijn lotgenoten?

De bronnen zijn duidelijk hierover. De predikant G. Bosch, die de kolonie bezocht na de opstand en sprak met mensen die het hadden meegemaakt schrijft: *"Zij namen nu voor, den blanken de gewone titels niet meer te geven; dezen alle gehoorzaamheid te weigeren; zich zelve vrij te verklaren; en zelve opperhoofden aan te stellen, die hen regeren zouden."*

Anders gezegd: ze eisten vrijheid, menswaardigheid, respect én onafhankelijkheid net als in Haïti. Ze wilden een einde aan de onderdanigheid.

De openbare aanklager Pieter Teylingen, die het verhoor van Tula afnam, schrijft in zijn verslag, dat Tula *"heeft beleeden in alles als hun opperhoofd te hebben geageerd en dat niets dan op zijn ordre was geschied, hij belijdt dat het voorneemen der neegers was de blanken te vermoorden en een Gouvernement van neegers op te regten waarvan hij dan ook verwachten Gouverneur te zijn."*

Anders gezegd: Tula was de bewuste leider die desnoods met geweld een zwarte onafhankelijke staat vrij van slavernij nastreefde.

Wat heeft Jeroen Leijnders van Tula gemaakt? Een lulletje rozewater, een zwakke man die geen opstand en geen revolutie wilde, maar

alleen maar een gesprek met de gouverneur. Hij had geen organisatie opgebouwd, maar werd verrast door mensen die zich zomaar aanboden om mee te doen met de opstand. De hele film door zeikt deze Tula maar steeds dat hij een gesprek wil met de gouverneur in plaats van een opstand en revolutie. Niks onafhankelijkheid. Niks organisatie. Niks goed voorbereide opstand.

Leinders gaat een stapje verder. Wat wilden de tot slaaf gemaakte Afrikanen echt? Ze wilden dat de slavenwetgeving goed werd nageleefd. In die slavenwetgeving mocht er niet op zondag gewerkt worden. In 1795 werden ze gedwongen om ook op zondag te werken. Aan eind van de film wordt gezegd dat de opstand wel is neergeslagen, maar Tula toch bereikt heeft dat de slavenwetgeving beter werd nageleefd.

Vrij vertaald was de leuze volgens Leijnders dus: "We willen in slavernij leven van maandag tot en met zaterdag, maar zondag niet! Als jullie dat maar weten!"

En Leijnders verkondigt wat de ideologen van het wetenschappelijk kolonialisme schrijven: er is daarna geen opstand geweest, omdat de mensen beter behandeld werden.

In mijn analyse van de bronnen laat ik zien dat er geen opstand is geweest omdat de onderdrukking scherper en effectiever was. Eén van de belangrijke lessen voor de slavenhouders was dat ze alle gaten in het systeem moesten dichten die zouden leiden tot een opstand, zoals: het terrein op Curaçao schoonmaken en wegen aanleggen zodat de beweging van de Afrikanen beter kon worden geobserveerd, de geest koloniseren door ze te dwingen onderdanig en nederig te zijn voor de meester en de basja, het gebruik van selectieve terreur om potentiële leiders angst aan te jagen en het bevorderen van de eenheid onder de blanken.

Het staat allemaal in de beleidsstukken van de slavenhouders, die gepubliceerd zijn. Leijnders heeft ze gezien, net als ik.

Maar hij koos voor het koloniaal verhaal van Tula als lulletje rozewater en niet een echte leider. Zijn Tula had geen grotere visie dan een gesprek met de gouverneur aanvragen. De enige krachtige persoon in zijn film is een witte vrouw, Johanna Lesire. In zijn film is zij degene die zwarten aanspoort om voor hun rechten te vechten. Zij is de onbevreesde strijdster voor vrijheid van zwarte mensen, Wat zeggen de archieven over deze Lesire? Dat ze gewoon een schijtluis was. Ze was opgebracht voor verhoor, omdat de koloniale

raad had gehoord dat ze onderdak had geboden aan vrijheidstrijders. Maar Lesire verdedigde zich door te zeggen dat ze van niets wist. Zij had *"haar huis in bewaring gegeven aan een oude kreupele negrin, die ook de sleutels heeft."* Ze wilde niets met de opstand te maken hebben en is erin geluisd door zwarte mensen. De raad liet haar gaan. Niks heldhaftigs, gewoon een bange schijter die heel goed wist dat een blanke die zich solidair verklaart met zwarten de doodstraf riskeert. Leinders voert haar steeds op als een moedige vrouw die vrijuit over haar ideeën over vrijheid van zwarten kon praten zonder dat haar iets werd aangedaan.

Als witte mensen zwarte geschiedenis schrijven of filmen krijg je meestal een verdraaiing van de historische werkelijkheid, Tarantino is een witte man met een gedekoloniseerde geest. Daarom kon zijn film de harde werkelijkheid van slavernij weergeven.

Leinders maakt een film waarbij de wreedheid van slavernij is weggemoffeld. Niemand wordt gezweept tijdens slavernij op Curaçao. De pijnbank is bij Leijnders verdwenen bij de verhoren.

De openbare aanklager Van Teylingen vertelt dat de verhoren werden uitgevoerd met de pijnbank: *"Hoe zeer ik dan ook een vijand, ja een doodvijand ben van dat verschrikkelijk wangedrogt bij ons den pijnbanke genoemd, en dat niet alleen in onze republicq als een verfoeilijk instrument werd aangemerkt, maar ook bij alle geciviliseerde natien afgeschafft, zoo ben ik onder zeer eerbiedige correctie van gevoelen dat in casu quo (mits de grootste voor en omzichtigheid gebruikende) hetzelve tot een zeer weezenlijke nut voor dit eiland en derzelve ingezeetene zoude kunnen worden gebruik gemaakt."*

Een pijnbank kent graden van pijniging. De eerste graad was de psychologische marteling (dreigen met martelen). De tweede graad was het rekken van de ledematen met touwen en een draairad. Verder worden er toortsen, tangen en allerlei ander marteltuig gebruikt. De derde graad was dezelfde behandeling dan de tweede, maar de duur was een half uur. In de vierde graad werd de duur langer en werd de persoon continu geslagen. In de vijfde graad werd naast het slaan gewichten aan de benen gehangen en andere instrumenten ingezet om fysieke pijn te veroorzaken zodanig *"dat de beschuldigten dikmaal liever soude sterven, als soodanige pijn uytstaan."*

Tijdens de verhoren wordt Tula alleen maar geklapt in zijn gezicht. Dat is het ergste dat in

beeld wordt gebracht. In werkelijkheid werd hij op de pijnbank gelegd.

Iedere zichzelf respecterende filmer zou de meest dramatische momenten van de opstand in beeld brengen. De executie van Tula en de andere leiders van de opstand is gegrift in het geheugen van alle Curaçaoenaars. Hij werd geradbraakt (botten kapot geslagen), aan een kruis gespijkerd, zijn gezicht met een toorts verbrand en zijn hoofd afgehakt. Tot twee keer laat Leijnder het vonnis horen, maar niet zien. Wat voor filmer is dit? Hij had gewoon een artikel moeten schrijven. Dan was het effect nog groter geweest, dan het laten voorlezen. Maar de nazaten van de misdadigers willen niet graag de misdaden van hun voorouders in beeld brengen. Ze willen wel de geschiedenis verdraaien waardoor zwarte helden worden omgetoverd tot zielige zwarte figuren die slavernij willen van maandag tot en met zaterdag, maar zondag niet.

Tula The revolt is geworden: Tula de mislukking. Wasted time, wasted money, wasted energy.

Bijlage 2: Dave Schram: Dankbaar, 26 juli 2013

<http://www.antilliaansdagblad.com/lezers/7157-dankbaar>

Dankbaar

Ik ben Sandew Hira heel erg dankbaar. Dankbaar voor een artikel in het Antilliaans Dagblad van woensdag 24 juli 2013 onder de kop 'Tula de mislukking!'

Waarom? Omdat deze zichzelf benoemde historicus een bijdrage levert aan de discussie over de slavenopstand van Curaçao. En hoe dankbaar zou deze Sandew daarom moeten zijn met de film.

Ik vraag me alleen wel af: heeft Sandew Hira wel naar de film gekeken? Ik geloof er namelijk helemaal niets van. In dit artikel staat dat Tula in de film een 'lulletje rozewater' is die alleen een slavernij wilde van maandag tot zaterdag en daarom met de gouverneur wilde spreken. In de film wordt letterlijk gezegd: „In Haïti hebben de slaven zich vrijgevochten, en als Nederland nu onder Frans gezag valt hebben wij ook recht op onze vrijheid.”

Sandew was misschien net even een plasje aan het doen, maar dan wel meer dan één keer want hoe vaak hoor je niet in de film: 'Vrijheid', 'Gelijkheid', 'Broederschap'. Dat uiteindelijk alleen de omstandigheden voor de slaven iets verbeterd werden wil nog niet zeggen dat Tula dat als enige doel had. Dan heb je echt niet goed gekeken.

We krijgen in het artikel van Hira een lesje geschiedenis terwijl deze informatie gewoon prachtig in de film zit. Ik kan me best voorstellen als historicus dat je jaloers bent op zo'n film, want hoe geweldig is het dat 150 jaar na afschaffing van de slavernij er zo'n film is die mij met terugwerkende kracht nog eens extra de ogen uit mijn hoofd deed schamen dat ik als makamba een nazaat ben van deze abjecte slavenhouders.

Hoe kun je als Hira schrijven: „Leijnders (en van Stapele) had gewoon een artikel moeten schrijven, dan was het effect van het voorlezen van het Tula's vonnis groter geweest.” Het vonnis gaat door merg en been en deze film gaat écht wel internationaal meer betekenen dat een artikel! Het blijft film en je wilt dat er mensen komen kijken! Sterker nog: bij een filmkeuring van 18+ (alleen geschikt voor mensen boven de 18 jaar, red.) gaat er een hele belangrijke doelgroep aan de film voorbij. Is dat wat Hira wil?

Het artikel van Hira verklapt bovendien een bepaalde vooringenomenheid, want hoe onaardig kan je Danny Glover's rol omschrijven? Hira schrijft over deze rol: „Ik ben Danny Glover en ben heel bekend. En ik speel een oude man in Tula.” Maar dat kun je toch wel van elke grote acteur in welke rol dan ook zeggen: „Ik ben Marlon Brando, ik ben heel bekend en ik speel een oude man in The Godfather”.

Ik snap dat je als historicus een eigen mening hebt (predikant G. Bosch die pas na de opstand ging praten met mensen die de opstand hadden meegemaakt zou dan wel ineens de waarheid in pacht hebben) en dat je in je eigen film het martelen meer zou laten zien. Maar er zitten wel degelijk martelingen en ophangingen van slaven in.

Wanneer je de boeken over Tula leest zie je ook de verschillen. 'Amaluxen' en 'Hartog' beschrijven het vergiftigen van de waterputten verschillend. 'Amaluxen' schrijft dat het de plantagehouders de putten vergiftigden, terwijl 'Hartog' het omgekeerde schrijft. Interpretatie van bronnen heet dat officieel. Leijnders en Van Stapele hebben naar mijn mening de juiste keuze gemaakt door Amaluxen te volgen!

Het zou een historicus sieren wanneer je de nuance kunt opbrengen dat je ook de wijsheid niet in pacht hebt, en dat het ongelofelijk geweldig is dat dit waargebeurde verhaal onder het grote publiek bekend wordt gemaakt.

Ik zal Hira uitnodigen bij de première van mijn film op Curaçao eind september. Die film heet Spijt en gaat over pesten! Op de heftigste momenten van het pesten breng ik alleen een gezicht in beeld van de leider van de pestkoppen. Heb ik daardoor stelling genomen en de pijn van de gepeste jongen gebagatelliseerd?

Tula The Revolt is een zeer geslaagde film waarvan je hoopt dat zoveel mogelijk mensen de film gaan zien. En mocht Hira in plaats van mopperen nog een film over Tula maken, dan zal ik die met graagte gaan bekijken. Hoe meer aandacht voor Tula hoe beter!

Dave Schram, Curaçao

Bijlage 3: Reactie op facebook Sandew Hira, 26 juli 2013

Ondankbaar

Het Antilliaans Dagblad heeft op 24 juli mijn column van de Surinaamse nieuwssite Starnieuws gepubliceerd. De column besprak de mislukte film van Jeroen Leijnders over Tula.

In reactie daarop heeft Dave Schram, een collega van Leijnders, op 26 juli een kritiek geschreven onder de titel "Dankbaar". In deze bijdrage ga ik in op zijn argumenten.

Zijn artikel heeft allerlei persoonlijk kwalificaties die aangeeft hoeveel moeite hij heeft om een zakelijke discussie te voeren: ik ben een "zichzelf benoemde historicus", ik ben "als historicus jaloers", ik denk dat ik "de wijsheid in pacht heb".

Ik kan het hebben. Zodra je een makamba (zo noemt Schram zichzelf) bekritiseert, krijg je steevast veel emoties en weinig zakelijkheid. Het is niet anders.

Laten we kijken naar de argumenten die tussen de emoties door worden geventileerd.

Het eerste argument is dat we blij moeten zijn als iemand iets doms doet waar iedereen over praat. Want als iedereen erover praat, dan is het goed en eigenlijk niet meer zo dom. Iedereen praat over de mislukte film van Leijnders en dat maakt de film goed. Dit soort kromme redeneringen doen het goed in een kroeg, maar niet in een serieuze discussie. Je moet iets beoordelen op hun waarde, en niet of er veel mensen erover discussiëren.

Het tweede argument is dat in de film wel degelijke de visie van Tula op de strijd goed wordt weergegeven, omdat leuzen worden gescandeerd als "vrijheid, gelijkheid en broederschap" en wordt gezegd: "In Haïti hebben de slaven zich vrijgevochten, en als Nederland nu onder Frans gezag valt hebben wij ook recht op onze vrijheid."

De visie van Tula kun je niet beoordelen aan de hand van enkele losse leuzen, maar aan de hand van het verhaal. De rode draad in het verhaal is als volgt:

1. Tula wilde geen opstand en geen revolutie. Dat zegt hij letterlijk een aantal keren.
2. Tula wilde een gesprek met de gouverneur en geen onafhankelijkheid. In de bronnen die ik aanhaal geef ik aan dat vrijheid bij

Tula is vertaald als onafhankelijkheid van de blanke overheersing en onderdrukking.

3. Tula werd verrast door de opstand en heeft deze niet georganiseerd.

Dat is de lijn van de film en die lijn staat haaks op de historische werkelijkheid zoals ik in mijn bijdrage met feiten heb aangetoond. Schram schrijft: "Het zou een historicus sieren wanneer je de nuance kunt opbrengen dat je ook de wijsheid niet in pacht hebt, en dat het ongelofelijk geweldig is dat dit waargebeurde verhaal onder het grote publiek bekend wordt gemaakt."

De film vertelt helemaal geen waargebeurde verhaald. Het zou Schram en Leijnder c.s. sieren als de moed konden opbrengen om te onderkennen dat hier leugens zijn verkondigd in plaats de historische feiten die controleerbaar zijn in de bronnen.

Schram vergelijkt de rol van Danny Glover in Tula met die van Marlon Brandon in Godfather. Maar Glover heeft geen rol van betekenis in de film. Zijn karakter is niet wezenlijk voor het verhaal. Hij is er alleen om zijn naam. Leijnders hoopt dat je daarmee dan laat zien dat de film geweldig is. Maar zo dom zijn kijkers niet. In Godfather is Brandon's karakter wezenlijk. Daar is de film op gebaseerd. Je hoeft echt geen filmer te zijn om dat onderscheid te kunnen maken. Een gewone kijker ziet dit in één oogopslag.

Ik stel dat Leijnders de wreedheden van slavernij bagatelliseert. Schram meent van niet. Zijn tegenargumenten? Kinderen moeten ernaar kunnen kijken. Nou, had dan gewoon een kinderfilm gemaakt, dan weet iedereen dat je daarnaar kijkt.

Bovendien komt er wel een paar seconden een ophanging in voor. Alsof dat de wreedheid van slavernij laat zien.

Tarantino laat zien hoe je dat kunt doen. De reden waarom Nederlandse regisseurs dit niet willen doen, is omdat ze nog altijd diep in hun ziel de erfenis van slavernij in zich dragen en altijd zalvend willen zijn over de wreedheden die hun voorouders hebben begaan.

Schram schrijft: "En mocht Hira in plaats van mopperen nog een film over Tula maken, dan zal ik die met graagte gaan bekijken." Hiermee verraad Schram wat hij verwacht van een publiek: alleen maar applaus. Als makamba's kritiek leveren, heeft het een recensie. Als zwarte mensen kritiek leveren op makambas, heet het mopperen. Je mag alleen kritiek leveren als je een alternatieve film maakt. Wat een onzin.

Tenslotte nodigt hij me uit voor de première van zijn documentaire over pesten. Ik zal dan zien hoe het moet.

Het zal wat zijn: iedere keer als je een recensie schrijft, dan moet je de verplichting op je nemen om je tijd te gaan besteden aan zaken die niets te maken hebben met je recensie.

Ik begrijp het. De tijden dat als makamba's iets doen er automatisch applaus volgt van zwarte mensen zonder dat ze erbij nadenken zijn voorbij. Ze vinden ons dan ondankbaar, want wij kunnen maar niet waarderen wat ze voor het zwarte volk doen.

Maar nu zijn de tijden van zakelijk discussiëren en argumenten aangebroken. En dat kan voor sommige makanbas best moeilijk zijn.

Bijlage 4: Tweede reactie van Dave Schram

WEDEROM DANKBAAR:

Wederom ben ik Sandew Hira dankbaar. Ditmaal voor zijn reactie op mijn reactie in het Antilliaans dagblad van 26 juli 2013.

Wanneer je schrijft dat mijn reactie 'persoonlijk kwalificaties' heeft omdat ik een zakelijk discussie uit de weg wil gaan, dan wil ik daar nog wel een schepje bovenop doen: Je moet wel boter op je hoofd hebben om zoiets te schrijven wanneer je het artikel leest: "TULA DE MISLUKKING".

Ik ga niet allerlei onzakelijke zinnen uit dit artikel als voorbeeld noemen hier, maar 1 ding is zeker: Het artikel mist nogal wat nuance en zakelijkheid. De enige zakelijkheid die je in dit artikel kunt vinden gaan over de eigen interpretatie van bronnen.

Drie keer moet ik lezen in het artikel van Hira dat Tula is neergezet als een lulletje rozewater die voor slavernij was, maar niet op zondag terwijl ik het heb over de scene in het veld waarbij je letterlijk te horen krijgt: „In Haïti hebben de slaven zich vrijgevochten, en als Nederland nu onder Frans gezag valt hebben wij ook recht op onze vrijheid.”

Uit het 1e artikel van Hira blijkt uit niets dat Hira deze zin gehoord heeft. Het tegendeel. Het was een lulletje rozewater die een gesprek wilde omdat hij op zondag vrij wilde hebben als slaaf. Dat is de sfeer die het artikel achterlaat. Zoek op internet "Tula de mislukking" en beoordeel de 'zakelijkheid' van Hira.

Ik beschrijf (zie hieronder mijn reactie nog een keertje wat in de krant stond) dat er in de film naar mijn mening een aantal goede beslissingen zijn genomen. Er is over Tula niet veel geschreven (ik heb in mijn boekencollectie van 800 boeken over Curacao maar 22 boeken die over TULA schrijven) maar als voorbeeld gaf ik in mijn artikel dat Hartog en Amelunxen verschillend schrijven over het vergiften van de waterputten en dat de filmmakers naar mijn mening de juiste keuze hebben gemaakt.

Het feit dat Hira niet op ingaat is jammer, want het spreekt zijn kritiek op de makers van Tula tegen. Op dit moment zijn er erg veel jongeren die op dit moment lezen over Tula. Alleen al op twitter krijg ik heel veel reacties en die zullen ook vast het 'zakelijke' met

respect' en 'genuanceerde' artikel TULA DE MISLUKKING lezen. Dat bedoelde ik met de aandacht voor Tula.

Lebacs schreef eergisteren ook in het Antilliaans Dagblad heel goed dat film je wel moet raken. Dat het drama je door het verhaal moet slepen. Wanneer Tula vastbesloten zijn werkzaamheden neerlegt voel je aan alles: Hij pikt het niet meer en je voelt de spanning dat de andere slaven een keuze moeten maken. Wanneer hij de plantagehouder (Jeroen Willems) zegt dat hij niet verder werkt, lijkt me dat de meest geloofwaardige manier van het begin van een opstand.

De aanname dat het een goed georganiseerde en gecoördineerde actie was kan ik me ook heel goed voorstellen, zeker wanneer je predikant G. Bosch volgt die pas na de opstand ging praten met mensen die de opstand hadden meegemaakt. Want achteraf bleek vooral pas wat Tula allemaal teweeg had gebracht. De slaven kende het gebied veel beter dan de machthebbers. Dat lees je ook in alle boeken. En van het een kwam het ander.

Hoe goed is het wanneer Tula de nuance steeds opbrengt om vast te houden aan zijn gesprek met de gouverneur, en de gouverneur uiteindelijk kwaad is waarom hij geen gesprek heeft aangevraagd! Dat is drama. Door de zaal hoor je "ohhhhhh" op een hele heftige manier. Dat heeft impact.

ik heb de Oscar genomineerde film DAENS geproduceerd. die film gaat over de kinderarbeid in de fabrieken van Aalst eind 19e eeuw. Het eerste scenario wat ik las begon met een hele heftige opstand. Dit hebben we aangepast in het scenario door eerste het conflict te laten zien. vanuit een begrijpelijke situatie, via de personages, via overzichtelijk drama, groei je naar de opstand van duizenden fabrieksarbeiders. Dan komt het aan.

Ik blijf erbij: TULA is een prachtige film. Het enige jammere is dat hij door een blanke man is gemaakt, want het voelt toch als een 'wiedergutmachung'. Dat had ik nou een mooi uitgangspunt gevonden voor het artikel 'Tula de mislukking', want dat is nou echt de enige kritiek op de film! Vandaar mijn uitnodiging om zelf eens een film te maken. Ik weet hoe moeilijk dat is.

En op het Danny Glover verhaal ga ik niet meer in, want dat voelt als 'viswijven gedrag'. er zijn legio films waarin beroemde acteurs een

bijrol vervullen. (zoek op IMDB en je kunt er de Prinsengracht mee dempen) Het aanbod van mijn film over pesten blijft staan. Als ik even het emailadres kan krijgen. (Het is overigens geen documentaire over pesten maar een speelfilm, die eergisteren een prachtige prijs won in Giffoni Italie)